

Vodja Zdravstvenega doma
med. univ.

dr. Josip Vrtovec

Maribor, Tattenbachova ul. 2
ord. od 9-10 in od 2-4.

mimoidočim čipke. Zadnja leta se je preživljala na ta način, da je prodajala zadnje ostanke svoje nekoč knežnje opreme.

Prvič so ugotovili v Petrogradu ob priliki nekega dvornega plesa izredno podobnost omenjene gospe s carico.

Leta 1902 je uporabil tedajni notrajni minister Plehve, ki je bil umorjen dne 28. julija 1904 v Petrogradu, podobnost Malyginove s carico za osebno varnost vladarice. Z dovoljenjem carja je dovolil caričini dvojnici, da je igrala pri raznih javnih prireditvah in slovesnostih vlogo carice, kar je znatno olajševalo službo tajne policije. Baš tedaj so bili revolucionarji, takozvani nihilisti, na višku razvoja in je bilo zelo težavno, ugotoviti število članov. Nihilistom so pripadale osebe iz najvišjih krogov plemenitnikov, najvišjih uradnikov, študentov in navadnih delavcev. Nikdo ni znal, od koga je bil naperjen atentat, četudi se je gibal carski par sredi med člani dvorne družbe. Glede osebe caričine dvojnice so vsi o zadevi poučeni molčali.

Gospa Malygin je izginila iz dvorne družbe, in je imela nalogo, da je v razburkanih časih igrala v javnosti carico, ako ni bila res resnična navzočnost vladarice potrebna. Edino šef tajne policije je znal za skrivnostno nalogo gospe Malygin. Celo njegovi nastavljenici, kakor je on sam potrdil po revoluciji v francoskem časopisju, niso niti slutili, da ne čuvajo življenja carice, ampak le njene dvojnice.

O francoski kraljici Mariji Antoinetti, katero je zadela usoda obglavljenja ob izbruhu francoske revolucije, tudi trdijo, da je imela dvojnico, ki jo je zastopala ob raznih svečanostih in nobeden navaden Francoz ni slutil, da se skriva za kraljico le njena dvojnica.

Dvojnici ruske carice pred boljševiško revolucijo ni grozila nikdar nevarnost, pač pa bi jej bila skoraj postala njena podobnost s carico usodna po prevratu. Kmalu po umoru carske družine, ko so krožile med narodom razne govorice o čudežni rešitvi carja in njegovih, je zagledal na ulici gospo Malygin eden od svoječasnih uslužbencev na carskem dvoru. Pri pogledu na caričino dvojnico je zagnal hrup na cesti in je trdil z vso gotovostjo, da je prepoznana mrtvico proglasila carica, katero je videl tisoč- in tisočkrat. Gospo Malygin bi bila množica skoraj linčala. V zadnjem hipu jo je rešilo vojaštvo, ki jo je odvedlo na komisarijat. Še le tamkaj so ugotovili, da gre za dvojnico carice, o kateri se je pod carjem mnogo šušljalo, a ni znal nikdo kaj pravega. Sedaj je končala na žalosten način tudi gospa Malygin, ki je bila ena najbolj zanimivih osebnosti na carskem dvoru.



Vinske sode, rezan in tesan les, bukova drva, cepano in žagano kolje prodaja ali zamenja za dober vinski mošt Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25.

Rešite kmeta?

Toliko se govori in piše o zaščiti kmeta, stori pa se malo, a nič takega, kar bi res pomagalo. Zakon o zaščiti kmeta preneha dne 20. oktobra. Izkazal se je, kakor so izjavljali strokovnjaki, zbrani pri trgovinskem ministru, kot slab in ga ne bo mogoče še dalje vzdržati. Kaj pa potem?

No, med tem, ko se pogovarjajo, kako bi kmeta rešili, pa padajo cene kmetijskim pridelkom, da se komaj vožnja s polja in na postajo splača. Vse delo, vsi stroški, ki obremenjujejo zemljo, kot obresti, davki, vzdrževanje delovnih moči, vse to je ostalo neplačano! Poglejmo cene živini! 1 kg senastane isto kot 1 kg žive teže živine. Ali ni to smešno-žalostno do skrajnosti?! Kmet ima svoje obveznosti napram državi, to so davki, napram onim, kjer je zaradi razmer dolžen ostal — celo večje obveznosti, kakor v dobrih časih. Kako naj jih zmore? Kmet ne zna delati čudežev, da bi pri takih razmerah lahko zadostil svojim obveznostim. Usmiljenja pa nikjer. Rubež za rubežjo grozi, pa ne le nekaterim, vedno več jih je, ki si ne morejo več pomagati. Kajti letos je tudi slaba letina, suša je uničila krmo, koruzo, fižol, tu in tam tudi še krompir. Celi okraji so uničeni po toči. Nujno je, da se poskrbi vsaj za to, da ne bodo ljudje trpeli lakote! Kar se pa tiče njih obveznosti, bo treba pa čakati.

Istočasno, ko so padle cene kmetijskim pridelkom na najnižjo stopnjo, ki je sploh mogoča, pa rastejo cene vsemu drugemu. Na tržišču kovin so cene porastle okoli 30%, pri obleki 15%, pri surovinah za obleko celo 80%, kakor piše neka tovarna v Zagrebu, pri špeceriji se zvišujejo cene zaradi nižjega tečaja dinarja, ali pa zaradi novih, zvišanih trošarin, oziroma davkov.

Razlika med ceno, kar kmet prodaja, in ceno, ki jo mora plačati za to, kar rabi, je tako velika, da je uničila kupno moč kmeta. Kmet bi moral denar kopati, kovati ali krasti, ker za svoje pridelke ga ne dobi več, da bi zadostil vsem bremenom, ki ga težijo in bi mogel kupiti, kar potrebuje.

Kje je torej pomoč? Cene potrebščinam, ki jih kmet kupuje, se ne bodo znižale, pač pa rastejo. Zato od te strani ni upati nobene pomoči. Bremena, davčna in druga, se ne zmanjšujejo in tudi ni upati, da bi se. Edina pomoč je torej samo še povišanje cen kmetijskim pridelkom in živini. To povišanje cen doseči, to mora biti danes glavna naloga onih, ki imajo oblast in vodijo finančno gospodarstvo države. Ako se to ne doseže, bo kmeti stan uničen, z

njim pa vse narodno in državno gospodarstvo.

Ob dvanaesti uri poziva »Slovenski Gospodar« vse merodajne faktorje, da ne odlagajo več prave in edino izdatne pomoči kmetiskemu stanu!

*

25letnico obstoja je slavila celjska Ljudska posojilnica, kateri načeljuje od njenega početka do danes g. profesor Anton Cestnik.

Krivična neenakost glede cen. (Dopis od št. Petra pri Mariboru.) Sadna kupčija slabo uspeva. Ponujajo nam po 75 par za 1 kg. Naj se sadjarji ne prenačijo s prodajo. Trgovci s sadjem so se organizirali in oni nam diktirajo cene. Kaj pa bi bilo, če bi se sadjarji združili in oni narekovali ceno sadju, ne pa da se pustimo tako od raznih špekulantov izrabljati. Položaj kmeta je dandanes vse več kot slab. Cene vsem pridelkom, ki jih prideluje kmet, kakor tudi živini, so padle za več sto odstotkov. Kar pa rabi kmet, pa ima iste cene kot pred par leti, zlasti velja to za železnino. Kmetje bomo morali prirediti drugače gospodariti, kupiti le to, kar je res neobhodno potrebno in tako se bo moral tudi mestni trgovec, če bo hotel živeti, zadovoljiti z manjšim dobičkom. Večkrat čitamo v raznih dnevnikih, da so se cene na trgu za življenske potrebščine, razno sadje, znižale in da bi bilo še to in ono za znižati. Nič pa ne čitamo, da bi se časopisje zavzelo tudi za kmeta ter zahtevalo znižanje cen železnine, blaga in drugih potrebščin, ki jih kmet potrebuje. Čudno in skoro nerazumljivo, če pomislimo, da je vendar kmet temelj družine, naroda, države. In najmanj zaslonbe ima kmet, kamorkoli pride, pač pa velike dolžnosti, pa malo pravic. Treba bo novega Matije Gubca, da bo zdramil kmeti rod, da se bo zavedal svojega poslanstva, svojih dolžnosti, pa tudi pravic.

Zadružna šola v Ljubljani. Tudi letos se prične zadružna šola v Ljubljani. Začetek je dne 17. oktobra (vpisovanje), konec pa zadnje dni pred Veliko nočjo. Povsod, kjer se zanimajo za zadružništvo, naj skrbijo, da bo kdo, ki se je izučil v zadružni šoli, sodeloval pri njihovih zadrugah. Tako pridemo pri zadrugah do spretnega vodstva in do pravičnega razvoja zadružništva. Kdor hoče priti v zadružno šolo, naj se obrne na svojo domačo zadrugo, ki mu bo dala potrebna pojasnila, ali pa naravnost na Zadružno zvezo v Ljubljani. Poudarjamo pa, da je treba vložiti prošnje za sprejem potom Zadružne zveze že do konca septembra.

Žiže. V nedeljo dne 18. t. m. se po rani sv. maši vrši pri čebelnjaku g. šolskega upravitelja Časla čebelarji poučni tečaj pod vodstvom znanega strokovnjaka g. H. Peternela. Čebelarji od blizu in daleč prisrčno povabljeni!

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski svinjski sejem dne 9. sept. 1932. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 191 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašički 5—

6 tednov stari komad 70—95 Din, 7—9 tednov 90—120 Din, 3—4 mesece 150—250 Din, 5—7 mesecev 300—350 Din, 8—10 mesecev 360—400 Din, 1 leto stari 480—560 Din, 1 kg žive teže 5—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 9—10 Din. Prodanih je bilo 126 komadov.

Živinski in svinjski sejem v Ptuj dne 6. septembra 1932. Na ptujski živinski sejem je bilo prignanih 250 krav in telic, 150 volov in bikov in 170 konj, skupaj 570 glav. Prodanih je bilo 234 glav. Cene so nekoliko padle: krave 1—2.50 Din, telice 1.75—4 Din, voli 2—3 Din, bik 1.50—2.50 Din za 1 kg žive teže. Konji od 400 do 2800 Din. Svinjski sejem v sredo dne 7. septembra je bil slabše obiskan. Prignanih je bilo 286 svinj, prodanih pa 92. Cene so bile: 4—6.50 Din, prasci so se prodajali od 60 do 150 Din komad.

Prvi severni raziskovalec.

Kdo je bil prav za prav prvi raziskovalec polarnih (krajev proti severnemu tečaju) krajev? Mnenja o tem so zelo deljena. Podoba pa je, da gre ta slava Holancu Barentzu. On je bil vsaj prvi človek, ki je hotel s svojimi pogumnimi pomorščaki raziskovati polarne dežele in je pri tem toliko pretrpel kakor njihče za njim.

Barentzovo odpravo so finančno omogočili imoviti amsterdamski trgovci. Z nabranim denarjem je Barentz kupil in opremil ladjo ter ostavil mesto Amsterdam dne 10. maja 1596. Vozil je po morju 25 dni, nakar je prišel v ledni pas Arktičnega morja. Barentz in njegovo moštvo je bilo izprva zelo osuplo, ker je smatralo plavajoče ledne grude za labode! To je raziskovalec zabeležil v svojih zapiskih. Na južnem koncu Spitzbergov je stopil Barentz na kopno. Na Medvedjem otoku je ustrelil prvega severnega kosmatina. Potem se je vožnja nadaljevala in ko so se v drugič ustavili, je Barentz sodil, da so prišli na Grönland. Kmalu potem je prišla ladja do rta Canina, nekaj dni pozneje pa je dosegla Wilougbyjevo deželo.

Naslednji pristanek po daljši vožnji je bil na Oranžnih otokih. Tam je bila stiska tako velika, da se je morala odprava zasidrati, nakar se je naredil led. V silnem snežnem metežu so se začeli kupičiti skladi ledu okrog ladje, katere leseni trup je pokal. Vsak trenutek se je zdelo, da se bo ladja razletela na tisoč koscev. Barentzovi pomorščaki so, videč skrajno silo, znosili smodnik, svinec in živila na kopno, zgradili kočjo in v njej prezimovali. Dotlej ni še noben Evropejec prezimoval v tej odľudni in tuji deželi. Zima je bila strašna, trpljenje Barentzovih ljudi veliko. Dne 21. oktobra je 16 mož Barentzove posadke dovršilo hišo, napravilo dimnik, obesilo v hiši uro in pripravilo celo nekakšno kad za utrjevanje v mrzli vodi. Kmalu nato je začelo nepopisno snežiti. Zamelo je hišo tako, da so si morali Barentzovi ljudje z lopatami ukrciti pot do svežega zraka. Ponoči so tekale po hiši lisice, naselbino pa so oblegali tudi beli medvedi, ki so skušali odkriti streho in vdreti v stanova-lišče. V mrazu, snegu in ledu sta umrla Barentzu dva moža. Ko so ju hoteli pokopati, pa je bila zemlja tako trdo strnjena z ledom, da niso mogli izkopati jame. Šele junija naslednjega leta se je vreme toliko zboljšalo, da je bilo mogoče iz hiše. Holanci so zapustili prezimovališče in se vkrcali na ladjo, ki jih je odpeljala zopet proti domovini. A Barentzu ni bilo usojeno, da bi jo videl še enkrat. Ko je bil že čisto blizu doma, je nenadoma umrl. Še le l. 1871, 300 let po Barentzovi vožnji, je odkril norveški kapitan Carlsen Barentzovo hišo. Bila je tako trdna in lepa, kakor da je bila šele postavljena.



Tek slovenskih kmečkih fantov iz Jesenic na Slomškov grob v Maribor je trajal v ne-

deljo dne 11. septembra 9 ur in 14 minut. Štáfeta je pričela ob petih zjutraj na Jesenicah. Štáfeta je spremljala komisija na avtomobilu. V vasi Kaplja onstran Trojan je štáfeta ob 10.13 prevzela štáferska fantovska mladina. Na progi od Vojnika do Maribora so sodelovali fantje iz Ptujkega in Murskega polja. Na Slomškovem grobu je spregovoril požrtvovalnim tekačem škof dr. Ivan Tomažič. Ob Slomškovem grobu so tekači, ki so prinesli pisma, pisma izročili dr. Žitku. Besedilo poslanic je prečital g. Geratič iz Maribora. Dr. Žitko je položil na Slomškov grob venec svežega cvetja. Zbrani fantovski mladini in dostojanstvenikom ter občinstvu je podelil škof dr. Andrej Karlin apostolski blagoslov in ob zvokih omladinske godbe se je izvršil razhod.

Št. Peter pri Mariboru. V nedeljo dne 18. t. m., popoldne po večernicah, priredi prosvetno društvo »Skala« Slomškovo proslavo na vrtu gostilne Sande, v slučaju slabega vremena pa v samostanski šoli. Člani fantovskega krožka igrajo dr. Česnikovo »Pogodbo« v treh dejanjih. Slavnostno besedo pa bo govoril tajnik KA g. Kolenc. Nastopi tudi tamburaški ter pevski zbor. Naj šentpeterčani ne zamude, se udeležiti te proslave in tako počastiti spomin velikega Slomškega.

Sv. Marjeta ob Pesnici. Tudi Šmarječani nočejo zaostati za šentpeterčani. Tudi oni se zavedajo, »da, kdor svojih slavnih prednikov ne časti, njihov naslednik vreden biti ni.« Zato pa bodo v nedeljo dne 25. t. m., popoldan po večernicah, proslavili pod okriljem šentpeterskega prosvetnega društva »Skala« Slomškovo proslavo. Prireditve se vrši na župnijskem dvorišču. Na sporedu sta igri »Srce in denar« ter dr. Krekove »Tri sestre«. Nastopi tudi cerkveni pevski zbor ter šentpeterski tamburaši. Slavnostni govor govori tajnik KA g. Kolenc. Šmarječani in sosede, pridite, ne bode vam žal!

Sv. Jurij ob Ščavnici. Bralno društvo vabi v nedeljo dne 18. septembra na zanimivo zgodovinsko igro »Kmeti na punta«, ki vam nazorno kaže, kako so se nekdanji naši predniki upirali krivicam grajske gospode. Navrgli bodo burko »Vedež«, da bo tudi nekaj za smeh. Med odmori tamburanje in petje. Tokrat se vam ni treba bati, da bi se noge polomile, ker je

Kako delajo vžigalice.

O vžigalicah vemo prav za prav zelo malo. Njih »zibelka« je daleč v brezmejnih ruskih močvarah. Tam rastejo trepetlike, iz katerih izdelujejo klinčke in tudi škatljice. Po železnici ali po morju pripeljejo debela na Švedsko, kjer jih žage v trenutku razrežejo v kose, dolge po 60 cm. Skorjo, veje in drugo odstranijo z luščilnim strojem, nato razrežejo kose v 2.2 mm tenke trake, ki jih v svežnjih po 60 do 100 plasti razdele v klinčke po 5 cm dolžine. En sam nož izreže iz svežnja na en mah 700 do 1200 klinčkov.

Danes pazijo na to, da odstranijo vsak dro-

Za vlom nagrado.

Baš je bila ura polnoč, ko je skočil g. Andrej s postelje. V sobi eno nadstropje niže, v pisarni njegovega blagajnika, se je nekaj gibalo.

Skraja je bil g. Andrej uverjen, da so to le prazne sanje, že se je hotel obrniti na drugo stran, sumljivo ter rahlo ropotanje le ni ponehalo. Napel je ušesa, čisto natanko je čul korake in škripanje kovinastega orodja. Brezdvomno je bil vlomilec na delu!

G. Andrej je hušnil pokoncu, smuknil v hlače, si nataknil copate ter vzel revolver iz nočne omarice.

Liki mačka se je plazil po stopnicah in že v par sekundah je stal pred vrati sobe, kjer je bila blagajna. Ko je poluknil skozi ključavniško luknjo, je videl ob svitu svetilke za vlomilce obrise moža, ki se je trudil, da bi udri v železno blagajno, ki je bila varna napram vsakemu vlamu.

In baš ta blagajna, mojstrski izdelek njego-

ve tvrdke, je že bila odprta! Nasilnim potom je bilo vlomljeno kljub skrivnim ključavnicam in raznim drugim zlodejevo zvitostjo izdelanim zaprekam. Presenečenje je vzelo g. Andreju besedo. Slednjič si je le opomogel toliko, da je pripravil samokres za strel in se upal v sobo.

»Roke kvišku!« je zaklical in že je stal pred vlomilcem.

Pri zločinu zasačeni je hotel nekaj odgovoriti, pa v očigled orožju se je udal v svojo usodo. G. Andrej, ki je grozil lopovu s smrtjo, je priškrnil z drugo roko električno luč in si je lahko ogledal nepovabljenega nočnega gosta nekoliko natančneje. Bil je še mlad, prijaznega obraza, gladko obrit, čedno oblečen in z njegovega obraza je odsevala prebrisanost. Oči so gledale razposajeno in usta so se mu kremžila v prezirljiv posmeh.

Držeč revolver pred sobo, se je približal g. Andrej drznežu, mu je preiskal žepe in pri tem poslu je padlo nekaj vlomilskega orodja na tla. Ko je bila preiskava končana, je zavzel g. Andrej zopet strogo obrambni položaj.